

5. Paradigmatiske eksempler på C-niveau

Nedenstående paradigmatiske eksempler er konkrete forslag til forløb, som hver for sig udfolder nogle af de mål, som læreplanen beskriver. Beskrivelserne er meget forskellige – også i stil og detaljeringsgrad. Det er helt bevidst, og det afspejler fint den mangfoldighed, som kendetegner faget og dets udøvere. Genren vil blive udviklet i takt med, at vi får erfaringer med de nye læreplaner.

Paradigmatisk eksempel nr. 1

Undervisningstema: Fysisk teater.

1: Faglige mål: at opnå elementære færdigheder i:

- at beherske basale teknikker og begreber i det fysiske teater.
- at blive bevidst om det fysiske udtryks betydning i spil.
- at turde udtrykke sig fysisk.
- at samarbejde.
- at være kreativ (gennem lukkede opgaver)
- at improvisere ud fra oplæg.
- at stå foran et publikum.

2: 9 klokketimer.

3: Forløbet er et introduktionsforløb og er arbejde med de tre første kernefaglige pinde.

4: Arbejdsformer: Primært værkstedsundervisning. Individuelle og gruppevise øvelser i fysisk udtryk

5. Materiale: Krop og fantasi.

Om Jerzy Grotowski.

Arbejdsgang:

1) Holdet introduceres til årsplan, fagets rammer og har diskuteret hvad kreativitet er.

2) Holdet arbejder i dette modul med fysisk træning. Timen starter med 2-3 icebreakers.

Det centrale omdrejningspunkt er arbejdet med gangøvelser. Der startes i normalt tempo, dette varieres med 2 hurtigere(halv hurtigt og spurt) og 2 langsommere (halvlansomt og slow), der indlægges dynamiske stop.

Gangtræningen fortsætter med gang på forskelligt underlag.

Der tales kort om, hvordan underlaget påvirker hele kropsudtrykket.

Timens mål er 2 øvelser: først en guidet fantasitur; ”cykelturen” til musik (Keith Jarrett), dernæst en fri improvisation til klassisk programmusik.

Timen rundes af med en snak om, hvilken af de to improvisationsøvelser der appellerede til hvem og hvorfor.

3) Også i denne lektion arbejder holdet fysisk .

Udgangspunktet; grundlaget de 5 tempi og dynamiske stop. Der fortsættes med en udfyldningsøvelse, være bevidst om de andres placering i rummet. Impulsdans til musik; opgave – bevægelsen skal ha en årsag. Rysteøvelse med dynamiske stop og starter, samt brug af rummet og temposkift. Gulvøvelse: dynamisk startposition, lad jer hive op fra gulvet ud fra en impuls. ”Lerøvelsen”: hvordan er det at være

ler, brug rummet til forskellige musik. Lav en lille sekvens med dynamisk beg. og slutning. Den ene halvdel ser den anden halvdel og modsat.

4) Holdet har haft en kort lektie; nemlig en kort introduktion til Grotowski.

Timen starter med en guidet totalsafspændingsøvelse (25min). Dernæst arbejdes der med lette øvelser fra Grotowskis "Det fattige teater": dyreimitationer, gang på underlag, gang med psykiske impulser og figurer, akrobatiske øvelser og øvelser der undersøger stemmens resonans muligheder. Der afsluttes med en fri fysisk improvisation til musik, bevægelsen skal ha' en årsag, der skal fortælles historie, jeres egen historie. Alle arbejder først sammen, dernæst ser den ene halvdel på den anden. Der kan bruges musik med forskellig udtrykkskvalitet. Den frie fysiske improvisation ses i forhold til de guidede øvelser.

5) Lektie: Om Jerzy Grotowski. Gennemgås.

6) Målet med timen er at udvikle små spilsekvenser. Der varmes op med grundteknikker i gang, stop, udfyldning.

Holdet inddeles i 4-5 grupper, de får lukkede opgaver, de skal først individuelt finde:

a) 10 måder at komme fra a- b, b) som i a, men nu med et element af vand, c)

10 måder at sætte sig på en stol, d) 10 måder at lægge avis på bord.

Alle i grupperne vælger 3 af deres 10, de viser for de øvrige i gruppen. Der vælges en fra hver. D sættes sammen til en synkronopvisning. Ved visning kommer holdet med forslag til ændringer, der peger på en historie. Ændringer integreres evt. med tilføjelse af rekvisitter. Spillene vises igen

Forløbet kan videreføres til arbejde med performanceteater.

6. Det praktiske dominerer i dette forløb, det er integreret som beskrevet ovenfor.

7. Øvelsessekvensen fra de små spil udleveres, der afsættes tid til at skrive om det spil, eleven var med i . Dette kan indgå i portfolioen. (NB det er vigtigt at portfolioen gives opmærksomhed og tid på dette tidspunkt, så det bliver en vane)

9) Forløbet evalueres ved aflæsninger afslutningsvis.

Paradigmatisk eksempel nr. 2

1. Undervisningstema: Koncentration og klimaks- introduktionsforløb

2. Omfang: 3 timer

3. Arbejdsformer og deltemaer:

- Lærerstyrede fællesøvelser. Koncentration fx: Navneleg i rundkreds. At sende et håndtryk rundt uden grin. At fokusere sit blik. At fylde rummet. At fryse en bevægelse. At fornemme de andre i rummet. At undgå at tænke på en elefant.

- Klasseundervisning. Samtale om elevernes erfaringer med øvelserne. Notater

- Lærerstyrede fællesøvelser. Klimaks fx: At lave et nys. At lave "bølgen". At lægge op til et nys, som ikke kommer. At bryde "bølgen". At lave et heppekor som ved en sportskamp. At efterligne den lyd, som en tændt fanskare laver, når deres helte er lige ved at score, og brænder. At lave kor med indlagt klimaksvirkning over ordene psykopat, idiot

- Klasseundervisning. Samtale om elevernes erfaringer med øvelserne. Notater

- Gruppearbejde. fx lav en skulptur over højdepunktet i "de tre maria'er ved graven".

Lav en impro: A kommer for at hente en ting hos B. C påstår, at tingen er hans.

Hvordan slutter konflikten?

- Klasseundervisning. Aflæsning og samtale om produkter
- Individuelt eller to og to. Hurtigskrivning. Analyse af musik/video og tekst
- Klasseundervisning. Fremlæggelse og diskussion
- Gruppearbejde. Fx: Lav et kor og en koreografi med soli over jeres fornavne med indbygget klimaks
- Klasseundervisning. Fremførelse og aflæsning
- Gruppearbejde ud fra læst teoretisk stof (lektie). Teori sammenholdes med egen erfaring
- Klasseundervisning. Perspektivering
- Processen gentages med progression. Klimaks udvides med dramatisk spænding og sekvens

4. Materialer:

- historien om de tre Maria'er
- en ting
- videooptagelse af et kor fra fx Sofokles' Kong Oedipus
- Jokeren: Flamingo Fridays
- Teori om kreativ koncentration og klimaks

5. Evaluering:

- fremlæggelse, aflæsning og samtale

6. Til portfolioen:

- egen hurtigskrivning
- evt. fælles notater
- tekster

1 Som ekstra bonus får eleverne erfaring med grundlæggende principper i det skabende arbejde, herunder for udvikling og realisation af en idé. De gør erfaringer med det motiverende i at integrere teori og praksis. Notater og portfolioens betydning inddrages. De får kendskab til en græske tragedie og et moderne rap.

Paradigmatisk eksempel nr. 3

Undervisningstema: Maskespil. Friheden i masken og det enkle sceniske udtryk.

Omfang: 8-10 timer. Tidligt i forløbet.

Kernestof/samspil Faglige mål Metoder Arbejdsformer Evaluering

Grundlæggende begreber, teknikker og metoder i arbejdet med det fysiske udtryk, dialoger, improvisation og rollespil Samspil med billedkunst Primært fokus på pind 6 ; arbejde kreativt, innovativt og selvstændigt i samspil med andre Men også pind 4 ; refleksionen over den skabende proces. Ved maskeproduktionen: At samarbejde med materialet: tag hvad der kommer. Idéudvikling. Arbejde med maskebevidsthed og rumbevidsthed. Realisation af spil Fælles introduktion med billeder, videoklip af forskellige former for maskespil. Individuelt arbejde; fremstilling af maske .Fælles træningsøvelser om at bevæge sig med maske. Afsluttes med gruppearbejde om udvikling og indøvning af spil. Logbog føres under hele forløbet. Der reflekteres i fællesskab over maskebrug og de færdige spil, brug af scenerum, front og retning. Refleksioner, masken, spiloplæg og andet materiale lægges i portfolioen.

Paradigmatisk eksempel nr. 4

Undervisningstema: Åbne tekster, dialogarbejde.

Omfang: 4 timer. Tidligt i forløbet

Kernestof/samspil Faglige mål Metoder Arbejdsformer Evaluering

Grundlæggende principper for at skabe et spil for eller med andre, med eller uden tekst. Skabe og forstå konkrete sceniske udtryk og spil. Reflektere over den skabende proces og produktet. Arbejde i praksis/erfæringsbase ret med centrale dramaturgiske begreber som: karakter, spændingsopbygning, og situation ud fra åbne tekster som: Nå. Tja. Er der noget i vejen? Så er det nu! Jamen hvorfor?

Ja, ja. Nej ! Fælles arbejde med fokus på stemmens udtryksmuligheder. (F.eks. Steen Byriels stemmeøvelser) samt øvelser i opbygning af situation og karakter. Dernæst skabe et spil, der er en klar historie ud fra den åbne tekst. Visning. Nye hemmelige krav til Udvikling af spillet gennem midtvejsvisninger'. Evaluering i egen logbog . Tekstmateriale, hemmelige udfordringer og evt. fotos fra de færdige spil til portfolioen. Opsummeringer Idéudvikling og realisation af spil. De dramaturgiske begreber perspektiveres med en tekstsekvens f. eks Ibsen eller Christian. Lollike: Undskyld Gamle. hver gruppe tilføjes om f. eks større brug af rummet, reaktion på replikker, tydelige bevægelser. Aflæsning og respons på de færdige spil. af refleksioner over arbejdet med åbne tekster og fyldte i portfolioen.

Paradigmatisk eksempel nr. 5

Undervisningstema: "Historisk spil".

Omfang: 8 timer. Afslutning af 1. semester

Kernestof/samspil Faglige mål Metoder Arbejdsformer Evaluering

Grundlæggende principper for at skabe et spil for eller med andre, med eller uden tekst. I samspil med historie der arbejder med hverdagslivet i den pågældende periode og evt. religion. F. eks: Hekseprocesserne i Danmark (dramatisering af forhørsprotokoller), Pilgrimsrejser (ud fra beretninger), eller livsvilkår for pjalteproletariat i 1600tallet (Kingo: De fattige udi Især: at anvende dramaets og teatrets teknikker i problemløsning og idéudvikling. Og arbejde kreativt, innovativt og selvstændigt i samspil med andre. Fantasirejser. Guidede og almindelige improvisationer og rollespil. Opbygning af dramatisk forløb i korte billeder. Rolleopbygning : baggrundshistorier, dagbøger, breve etc. Realisation med kostumer. Fremvisning for et mindre publikum f. eks en anden klasse. Læreroplæg med sanselig fantasirejse i den historiske kulisse, og rollekatalog, evt. også konfliktmuligheder. Gruppevis improvisation over de enkelte småspil samt rolleopbygning. Realisation af det færdige spil, kædet sammen med de øvrige f.eks. ved hjælp af : Kongens herold , en engel, eller biskop Kingo. Refleksioner over det lille færdige spil og publikums respons herpå. Rollekatalog, kostumeskitser, rollehistorie, breve etc. Samles til portfolioen. Odensee Hospital).

Paradigmatisk eksempel nr. 6

Undervisningstema: Ny dansk dramatik 1989-2001

Omfang: 8 timer. Forløbet placeres i forårssemestret.

Mål:

- at skabe og forstå forskellige former for moderne sceniske udtryk
- at se den nye danske dramatik i et kulturhistorisk perspektiv
- at udbygge færdigheder i forestillingsanalyse

Der veksles mellem lærerstyret undervisning og elevernes selvstændige kreative arbejde, mellem teori og praksis.

Gennem teoretisk og praktisk arbejde med eksempler på ny dansk dramatik undersøges spændvidden

i ny dansk dramatik med henblik på at placere den i en kulturhistorisk sammenhæng. Fokus rettes mod den sceniske realisation, især spillestil og scenografi.

Arbejdsgang:

- gennem videoklip fra iscenesættelser af fx Line Knutzons, Bo hr. Hansens, Jokum Rohdes eller Astrid Saalbachs værker udbygges forestillingsanalysen, idet der sættes fokus på: tema, intrige, persontegning samt scenisk realisation. Instruktørens valg og intentioner diskuteres.
- Via grundbogsmateriale, artikler og billedmateriale udbygges karakteristikken af ny dansk dramatik.

- Iagttagelserne sættes ind i en kulturhistorisk sammenhæng.

- Evt. sete forestillinger inddrages.

Praktiske øvelser i:

- Reteatralisering

- Tempo-rytme, fx slowmotion

- Dramatisk spænding

- Koreografisk stilisering

- Arbejdet med typer

- Det forstærkede udtryk

I grupper arbejdes med forskellige scener fra moderne dansk dramatik med henblik på realisering, forslag til scenografi og kostumer medtænkes.

Evaluerings:

- Realiseringerne vises

- Eleverne giver og modtager konkret kritik af gruppernes arbejde

- I stikordsform reflekterer grupperne over i hvor høj grad, de har nærmet sig en forståelse af moderne dansk teater

Det udleverede materiale og elevens refleksioner over forløbet lægges i portfolio.

Mulighed for samspil med: dansk, samfundsfag, historie og de kunstneriske fag.

Paradigmatisk eksempel nr. 7

Undervisningstema: Naturalistisk teater –

Omfang: 9 timer. Forløbet placeres efter introduktionsforløbet.

Mål:

- at skabe og forstå forskellige former for sceniske udtryk

- at tilegne sig begreber og teknikker fra K. Stanislavskij og overføre disse på H. Ibsens

Et Dukkehjem

- arbejde kreativt, innovativt og selvstændigt i samspil med andre

Der veksles mellem lærerstyret undervisning og elevernes selvstændige kreative arbejde, mellem teori og praksis.

Gennem arbejdet med ”Et Dukkehjem” introduceres og demonstreres naturalismen som periode og teaterform.

Der arbejdes praktisk med Stanislavskijs teknikker (bl.a. at handle med et formål, det magiske hvis, de givne omstændigheder, undertekster, de fysiske handlinger og stemningserindring) – afprøvet på *Et Dukkehjem*. Endvidere introduceres dramaturgisk analyse og forestillingsanalyse gennem arbejdet med teksten og en video-version.

Arbejdsgang:

Introduktion til naturalismen

- via grundbog, artikler
- billedlæsning

Naturalistisk spillestil

- øvelser i Stanislavskijs system

Introduktion til dramaturgisk analyse

- af *Et Dukkehjem*

I grupper arbejdes med forskellige scener fra *Et Dukkehjem* med henblik på realisering

- forslag til scenografi og kostumer medtænkes

Evaluering:

- Realiseringerne vises
- Eleverne giver og modtager konkret kritik af gruppernes arbejde
- Refleksionskrivning i grupper, der lægges i konferencen

Undervisningsvejledning April 2005 25

Det udleverede materiale og elevens refleksioner over forløbet lægges i portfolio.

Mulighed for samspil med: dansk, sprogfagene, samfundsfag, historie, de øvrige kunstneriske fag og fysik.

Paradigmatisk eksempel nr. 8

Undervisningstema: Komik og tegneseriestil i moderne teater

Omfang: 8 timer. Forløbet placeres i efterårssemestret.

Mål:

- at tilegne sig teknikker og begreber fra det moderne teater
- at arbejde med det komiske som virkemiddel

Der veksles mellem lærerstyret undervisning og elevernes selvstændige kreative arbejde, mellem teori og praksis.

Et centralt aspekt i moderne dramatik er humor og den overdrevne, gearede spillestil. Der arbejdes med begreber som timing, tempo-rytme, pause, stemmeføring og kropssprog. Gennem praktiske øvelser, tekstuddrag, lyd- og filmklip samt billeder introduceres og demonstreres komik og tegneseriestil.

Arbejdsangang:

- Praktiske øvelser:
- latterøvelser
- mimeøvelser, hvor der arbejdes med at tydeliggøre og overdrive mimik og bevægelser, med groteske grimasser, inspireret af Johnstone og Jetsmark
- øvelser i gearet kropssprog
- teatersport, fx overdreven komisk modernisering af et eventyr

Analyse af filmklip fra fx Monty Python eller Dario Fos *Tigeren*

Anders Matthesens CD *Terkel i knibe*:

- analyse af Matthesens brug af stemmen
- praktisk arbejde med at skabe en gearet figur inspireret af Terkel-universet.

Introduktion til moderne teater gennem analyse af korte tekster og billedmateriale

Praktisk arbejde i grupper med uddrag af Line Knutzons *Først bliver man jo født* med henblik på realisering. Fokus ligger på kropssprog og stemmeføring.

Evaluering:

- Realiseringerne vises
 - Eleverne giver og modtager konkret kritik af gruppernes arbejde
 - I stikordsform reflekterer grupperne over i hvor høj grad, de har nærmet sig en forståelse af den overdrevne gearede spillestil i moderne teater
- Det udleverede materiale og elevens refleksioner over forløbet lægges i portfolio.
Mulighed for samspil med: dansk og de kunstneriske fag.

Paradigmatisk eksempel nr. 9

Undervisningstema: Græsk teater

Omfang: 8 timer.

Mål:

- tilegne sig viden om det græske teater og dermed det europæiske teaters oprindelse
- arbejde med krop og stemme
- træning i dramaturgisk analyse praktisk og teoretisk

Forløbet placeres i introduktionsforløbet og kan lægge op til et forløb i performance (brug af krop og stemme i performative udtryk) på C-niveau.

Der veksles mellem lærerstyret undervisning og elevernes selvstændige kreative arbejde, mellem teori og praksis.

Gennem fysiske øvelser introduceres elementer fra det græske teater og der arbejdes i praksis med basal dramaturgi. Den dramaturgiske analyse uddybes i det teoretiske arbejde med Medea. Der trækkes linjer til moderne filmdramaturgi.

Arbejdsgang:

Praktiske øvelser:

- lydøvelser inspireret af Martha Vestin
- basal stemmetræning, stemmeøvelser i kor med dirigent, rytmeøvelser
- i grupper arbejdes med opbygning af en historie med basal dramaturgi baseret på lydeffekter der udføres bag tæppe
- synkronøvelser (tusindben, urviser, bølge, verbal synkronisering)
- hele holdet indstuderer en koreografi til musik

Introduktion til græsk teater og dramaturgiske begreber:

- via grundbog
- billeder fra opsætningen på Gladsaxe Teater 2004 samt tidligere opsætninger
- grundplan over et græsk teater

Introduktion til dramaturgisk tekstanalyse:

- læsning af scener fra Medea

Perspektivering til moderne filmdramaturgi ved inddragelse af aktuelle film, herunder en diskussion af begrebet katarsis.

Diskussion af gruppernes erfaringer – evaluering.

Det udleverede materiale og elevens refleksioner i forløbet lægges i portfolio.